

РЕЗИЮМЕТА

на научните трудове на

гл. ас. д-р Анна Свободенова Чолакова,

представени за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „Доцент” по гражданско и семейно право в Бургаски свободен университет, /професионално направление 3.6. Право, област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки/, обявен в ДВ, бр. 55 от 15 юли 2022 г.

I. Монографичен труд „Наследствената трансмисия”, София: Нова звезда, 2022, ISBN 978-619-198-167-0.

Представеният монографичен труд е първото и единствено изследване на наследствената трансмисия у нас, закрепена нормативно още в закона за наследството /ЗН/ от 1890 г. Изложението в обем от 186 стр. съдържа увод, четири глави и заключение.

В *глава първа* е представено историческото и сравнително-правното изследване на наследствената трансмисия. Фокусът на вниманието е върху зараждането и развитието на правния институт в древен Рим, неговите първообрази, социално-политическия контекст и причините довели до появата му. В монографията това е илюстрирано с множество казуси от древноримската епоха.

Направен е сравнителен анализ на уредбата в основните европейски законодателства, както и първоначалното закрепване на трансмисията в ЗН от 1890г.

В разработката е систематизиран и изследван фактическият състав, който поражда наследствена трансмисия, като в *глава втора* детайлно са разгледани неговите елементи. В резултат на това е изведена по-пълна дефиниция на понятието за наследствена трансмисия. Ясно е разграничена наследствената трансмисия от наследяването по трансмисия.

В *трета глава* са изследвани правните субекти, към които преминава по трансмисия неупражненото право на наследяване. Представени са допълнителни аргументи в подкрепа на виждането, че непълно осиновеният може да бъде трансмисар. Доразвита е

аргументацията по дискусионния въпрос защо държавата и общините не могат да бъдат трансмисари. Анализирани са особените хипотези на трансмисия при безвестно отсъствие и при едновременна смърт на две лица – чл.10а ЗН.

В *глава четвърта* за първи път са систематизирани и изследвани особените правни последици, които настъпват при наследствена трансмисия. Поставен е въпросът за обема на правоприемството, което се осъществява при трансмисия и, по-конкретно, дали наред с неупражненото право на наследяване трансмисарите придобиват и други права на своя наследодател като правото на запазена част по чл.28 ЗН и особените права на наследниците по чл.12 ЗН. Направен е критичен анализ на наследимостта на правото на запазена част и е обоснована неговата неспособност да бъде наследявано по трансмисия поради същността му на право с оглед личността на титуляра.

В заключението на монографичния труд са изведени основните правни изводи и предложения *de lege ferenda*.

II. Резюмета на другите трудове, представени за участие в конкурса:

1. Конвенцията на ООН за правата на детето и действащата нормативна уредба на припознаването в семейния кодекс на РБ. Международна научна конференция на БСУ, юни 2015 г.

В доклада е представен критичен анализ на действащата към момента правна уредба на припознаването в СК от 2009 г., която, според автора, не съответства на принципите на произхода, заложиени в Конвенцията за правата на детето на ООН. Посочени са нормативните ограничения пред дирене на действителния произход в нашето законодателство. На база на критичния съпоставителен анализ са направени изводи и предложения за промени в СК, в съответствие с принципите на Конвенцията и насочени към разширяване на правните възможности за разкриване на действителния / биологичния произход на лицата.

2. Българското семейно право през последните 25 години – развитие и перспективи. Юбилейна научна конференция на БСУ, юни 2016 г.

Първата част на доклада има обзорен характер. Във втората част са посочени някои фактически отношения: фактическото съпружеско

съжителство, сурогатното майчинство, законната раздяла, които „очакват” правно закрепване. В доклада авторът застъпва тезата, че тези очаквания поражда редица въпроси от правно и морално естество, които следва да бъдат критично и многостранно дискутирани и анализирани преди да се пристъпи към тяхното законодателно закрепване.

3. Законът за устройство на черноморското крайбрежие – гаранция за устойчиво развитие на региона. Научна конференция на БСУ, юни 2018г.

При направеният анализ на закона и на практиката по неговото прилагане авторът достига до извода, че в него се съдържат множество „еластични” понятия, които дават възможност на компетентните административни органи да прилагат правните норми по своя преценка. Последното се отнася и за дейността по контрола на обществените отношения, регулирани от закона.

В доклада е подкрепен изводът, че географските дадености обуславят необходимостта от засилено международно сътрудничество между заинтересованите държави в областта на правната регулация на въпросите, касаещи Черно море.

4. За правото на наследяване при заместване поради недостойнство. Международна научна конференция в памет на доц. д-р Кристиан Таков, Софийски университет „Св. Климент Охридски”, юни 2018 г.

Докладът се фокусира върху въпроса кога възниква правото на наследяване /ПН/ за заместващия в особената хипотеза на заместване поради недостойнство – чл.10, ал.1 и ал.4 ЗН. Анализът е основан на научната дискусия относно момента на възникване на правото на наследяване въобще, на особеното правно положение на недостойния и на спецификите при установяване на недостойнството. Въз основа на тези общи положения е направен извод, че след като недостойнството се проявява винаги към момента на откриване на наследството, независимо кога е установено по надлежния ред, то ПН на недостойния отпада именно в този момент. Ето защо, за заместващия се поражда ново право на наследяване в момента на откриване на наследството.

5. Придобиване на вакантно наследство от държавата и общините по чл.11 ЗН. Юридически сборник, 2019 г.

В статията са представени проблемите, които поражда правилото, установено през 1999г. в чл.11 ЗН, разпределящо едно вакантно наследство между държавата и общините. Анализирани са редица слабости и пропуски на действащата уредба. В обобщение на направеното изследване, на телеологичното тълкуване на нормата на чл.11 ЗН и на практиката по нейното прилагане авторът стига до извода, че едно от възможните нормативни разрешения на посочените проблеми би било да се определи като единствен правоприемник на вакантното наследство държавата. Независимо че направеното предложение ни връща към уредбата преди 1999 г., авторът намира, че то в по-пълна степен би удовлетворило интересите на единствените заинтересовани частно-правни субекти - кредиторите на наследството и би било по-ефективно от гледна точка на международното частно право.

6. Сурогатното майчинство – някои етични и етико-правни въпроси. Сп.Студия юрис – електронно издание на ЮФ на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски”, бр.2, 2020 г.

Статията изследва моралните и правни измерения на дискусияния въпрос за нормативното закрепване на сурогатното майчинство. Посочени са редица аргументи от етико-правно естество, които е препоръчително да се вземат под внимание в дискусията по повод правната регламентация на обществените отношения, свързани със заместващото /сурогатно/ майчинство. Посочена е необходимостта от изследване на въпроса дали при заместващото майчинство може да се приеме еднозначно, че е зачетен „най-добрия интерес” на детето.

В заключението на статията е акцентирано върху необходимостта от съобразяване с разпоредбите на глава втора от Закона за нормативните актове, съгласно които при нормотворчеството следва да се прогнозира въздействието на нормативните актове, като по този начин се ограничат бързите и необмислени промени в законодателството.

7. Ще бъде ли суспендирано действието на избрания имуществено-брачен режим при последващо поставяне на някой от съпрузите под запрещение./ В подкрепа на отрицателния отговор. Публикувана в колективен том „Брак и отношения между съпрузите. Дискусионник по семейно право.” Университетско издателство „Паисий Хилендарски”, Пловдив, 2022 г.

В статията авторът поддържа отрицателния отговор на поставения въпрос, основавайки се на множество конкретни аргументи от нормативната уредба и от принципите на семейното ни право. Изрично е посочено, че приемането на обратното виждане за суспендиране на избрания имуществен режим, следва да се обвърже със съответни законодателни промени: да се предвиди основание и ред за вписване на изменения имуществен режим в акта за граждански брак след поставяне на някой от съпрузите под запрещение. Такова вписване е задължително според действащия от 2009 г. семеен кодекс.

8. Правна характеристика на правото на наследяване. Сборник научни изследвания в чест на 80-годишнината на проф. д.ю.н. Цанка Цанкова. Университетско издателство „Св. Климент Охридски”, София, 2022 г.

Статията е посветена на правната характеристика на правото на наследяване като субективно право, което до момента не е пълно изследвано, въпреки голямото му практическо значение и многократното позоваване в доктрината на неговите характеристики. Авторът подлага на критика основни правни белези на субективното право. Аргументирана е тезата, че същото следва да се разглежда като просто субективно право, а не като сложно. Особено внимание е отделено на привидно ясният въпрос за имуществения характер на правото на наследяване. Според автора, това право не е същинско имуществено право и не може да служи като обезпечение на кредиторите. В същото време, правото не отговаря на теоретичните постановки, които биха го приобщили към личните субективни права. От друга страна, ПН се упражнява с оглед личната преценка на своя титуляр, поради което не е допустимо да се упражнява от кредиторите на наследника на основание чл.134 ЗЗД.

13.10.2022 г.

Гр. Бургас

Изготвил

гл. ас. д-р Анна Свободенова Чолакова